

ÜLKEMİZ MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ TOPLUMUN ÇEŞİTLİ KATMANLARI TARAFINDAN ALGILANMA BİÇİMİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Doç.Dr. Fehmi KARASİOĞLU*
Yrd. Doç. Dr. Mikail ALTAN*

1.GİRİŞ

“ İşletmenin dili “ olarak algılanan muhasebe, işletmede meydana gelen ekonomik olayların ilgili taraflara yansıtılmasında önemli bir role sahiptir. Muhasebe, bu işlevini yürütürken gerek işletme içi, gerekse işletme dışı çevrelere yararlı bilgilerin doğru olarak açıklanmasını amaç edinir. Diğer bir deyişle muhasebenin amacı, işletme ile ilgili tarafların kararlarında kullanabilecekleri doğru bilgileri üretmek ve sunmaktır. Çünkü muhasebe bilgileri, bir işletmenin ne kadar iyi veya kötü yönetildiğinin belirlenmesinde önemli bir göstergedir¹.

Muhasebenin bugünkü işlevi bilgi ekonomisinin kullanılması bağlamında daha da artmıştır. Bilgi, günümüzün en önemli rekabet silahıdır. Zira bilgi, doğal kaynaklardan, büyük fabrikalardan ya da şişkin banka hesaplarından daha değerli ve daha güçlüdür². Karar alıcıların temel kaynakları kullanacakları doğru bilgilerle değer kazanır. Bu bilgileri ustaca işleyerek kullanabilir hale getirenler ise muhasebecilerdir. Gerek mikro gerekse makro seviyede bilginin değerliliğini koruyabilmesi, bunların güvenilirlik ve zamanlılık kavramı çerçevesinde bilgi kullanıcılarına aktarılması ile doğru orantılıdır. Günümüzde muhasebe bilgileri, işletme yöneticilerinin karar mekanizmalarında önemli bir yere sahiptir. Bu anlamda muhasebe yönetim-bilgi sistemi olarak görevini yerine getirmektedir.

Muhasebe bilgi sisteminin, sistemin önemli öğeleri olan muhasebeciler tarafından bir karar destek sistemi içine sokularak operasyonel, taktik ve stratejik boyutlarda geliştirilmesi gerekmektedir³. Muhasebecilerin sorumluluğu; işverenlerine, müşterilerine, devlete ve topluma karşıdır. Sorumluluk ise; isteğe bağlı sorumluluk, yasal sorumluluk, etik sorumluluk ve ekonomik sorumluluk olarak dört ayrıma tabi tutulabilir⁴.

Günümüzde muhasebenin fonksiyonel yapısı sürekli bir gelişim içindedir. Muhasebe, klasik muhasebe tanımının da ötesinde, önemli bir misyona sahiptir. Bu misyon, ülke ekonomisi ve işletme açısından olmak üzere iki grupta ele alınabilir. Ülke ekonomisi açısından muhasebe, makro göstergelerin oluşturulmasında kullanılan verileri hazırlarken, işletme açısından ise, işletme sahip ve yöneticilerinin doğru karar almasına yardımcı olur.

Muhasebe verilerinin anlamlılık düzeyini yükselten ve onları işlenebilir hale getirenler muhasebecilerdir. Muhasebe meslek mensupları kavramı çok geniş bir yelpazeyi kapsar. Bu kapsam içerisinde; akademisyenler, herhangi bir kuruluşta çalışan muhasebe elemanları

Selçuk Üniversitesi Karaman İİBF öğretim üyesi: maltan@selcuk.edu.tr, fehmi@selcuk.edu.tr

¹ Özgül Cemalcılar, " Muhasebenin amaçlarına ulaşmada kuramsal yapısına bağlılığın gereği ve önemi", muhasebe ve denetime bakış, yıl 3, sayı:8, Ocak 2003, s. 2

² Thomas A. Stewart, Entelektüel Sermaye, BZD yayıncılık, Çeviri: Nurettin Elhüseyni, İstanbul: 1999, s.19

³ Melih Erdoğan, IV. Muhasebe Denetimi Sempozyumu, İSMMMO Yayınları no:30, 1999, s. 224

⁴ Hilmi Kırılıoğlu, " Mesleki etik ve ülkemizde muhasebe denetimi", Muhasebe ve Finansman Dergisi, sayı 17, Ocak 2003, s. 59

,serbest muhasebeci ,serbest muhasebeci mali müşavir,yeminli mali müşavir, Maliye Bakanlığının hesap uzmanları, kontrolörleri, vergi denetmenleri ve Sayıştay denetçileri girmektedir. Bu çalışmaya, muhasebe meslek mensuplarının tamamı dahil edilmemiştir. Sadece toplumda muhasebeci olarak bilinen; serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir, ve yeminli mali müşavirler araştırma konusu yapılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, ülkemiz muhasebecilerinin bilgi - beceri açısından, güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından, yetki ve sorumluluk açısından, yaptığı işin niteliği açısından, toplumun çeşitli katmanlarınca nasıl algılandıklarını ortaya koymaktır.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın yapılmasında anket tekniği kullanılmış ve uygulama İstanbul, Ankara, Konya, Karaman ve Gaziantep illerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan anket, muhasebecinin toplumun katmanlarınca algılanmalarını ölçme bakımından dört bölüm ve toplam 25 sorudan oluşmuştur. Belirlenen katmanlara toplam olarak 500 anket formu gönderilmiş % 70 geri dönüşüm sağlanarak 353 adet anket değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Toplum; cinsiyet, yaş, meslek , eğitim düzeyi ve gelir düzeyi olmak üzere beş katmana ayrılarak ele alınmıştır. Her bir toplum katmanının muhasebecileri;

- Bilgi ve beceri açısından,
- Güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından,
- Yetki ve sorumluluk açısından,
- Yaptığı işin niteliği açısından nasıl algıladıklarını ölçmek için toplam 20 yargı ifadesi kullanılmış ve bu yargılara ne ölçüde katılmadıkları veya katıldıkları sorulmuştur. Buna göre;

Kesinlikle katılmıyorum	1 Puan
Katılmıyorum	2 Puan
Fikrim yok	3 Puan
Katılıyorum	4 Puan
Kesinlikle katılıyorum	5 Puan

ile değerlendirilmeye alınmıştır. Her bir toplum katmanının muhasebecileri bilgi ve beceri açısından nasıl algıladıklarını ölçmek için 3 yargı ifadesi, güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından nasıl algıladıklarını ölçmek için 5 yargı ifadesi, yetki ve sorumluluk açısından nasıl algıladıklarını ölçmek için 3 yargı ifadesi, yaptıkları işin niteliği açısından nasıl algıladıklarını ölçmek için 9 yargı ifadesi kullanılmıştır. Değerlendirme aşamasında, her bir grup için puan indeksleri oluşturulmuştur. Puan indekslerinin algılama biçimlerine göre en düşük ve en yüksek puanları aşağıdaki gibidir:

	En Düşük Puan	Ortalama Puan	En yüksek Puan
a- Bilgi ve beceri açısından Algılama	3	9	15
b- Güvenilirlik ve toplumsal Sorumluluk açısından algılama	6	15	25
c- Yetki ve sorumluluk açısından Algılama	3	9	15
d- Yaptığı işin niteliği açısından Algılama	16	27	45

Ankette sonuçları yukarıda oluşturulan puan indeksleri esas alınarak değerlendirilmiştir.

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Ankete katılan 353 denekten % 75,9' u erkek, % 24,1' i kadındır. Deneklerin yaş, meslek, eğitim düzeyi ve gelir düzeyine ilişkin frekans dağılımları aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

TABLO –1 DENEKLERİN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yaş Grubu	16-20	21-25	26-35	36-45	46+	TOPLAM
Frekans	15	55	116	88	79	353
Yüzde(%)	4,2	15,6	32,9	24,9	22,4	100

Tablo-1' den görüldüğü üzere; katılımcıların % 4,2' si 16-20 yaş grubunda, % 15,6' sı 21-25 yaş grubunda, % 32,9' u 26-35 yaş grubunda, % 24,9' u 36-45 yaş grubunda ve % 22,4 ' ü de 46 yaşından büyüktür.

TABLO-2 DENEKLERİN MESLEK GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Meslek	memur	işçi	tüccar	sanayic	Esnaf	çiftci	doktor	avukat	noter	smmm	öğrenci	işsiz	emekli	diğer	Toplam
Frekans	44	24	28	30	53	7	29	35	5	29	26	2	28	12	351
Yüzde	12,5	6,8	7,9	8,5	15	2	8,2	9,9	1,4	8,2	7,4	6	7,9	3,4	100

Tablo-2' de görüldüğü gibi meslek gruplarına göre yüzde dağılımı şöyledir;12,5' i memur, 6,8'i işçi, 7,9' u tüccar, 8,5' i sanayici, 15'i tüccar, 2' si çiftçi, 8,2' si doktor, 9,9' u avukat, 1,4' ü noter, 8,2 ' si smmm, 7,4' ü öğrenci, 6' sı işsiz, 7,9'u emekli ve 3,4' ü ise diğerlerini oluşturmaktadır.

TABLO –3 DENEKLERİN EĞİTİM GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Eğitim	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Y.Lisans	Doktora	Toplam
Frekans	36	24	97	177	14	4	352
Yüzde %	10,2	6,8	27,5	50,1	4,0	1,1	99,7

Tablo –3' de deneklerin eğitim seviyelerinin % 50 den fazlasının yüksek okul mezunu olduğu görülürken, % 44,5'i ilk, orta ve lise mezunu arasında bir dağılım göstermektedir.

TABLO-4 GELİR SEVİYELERİNE GÖRE DENEKLERİN DAĞILIMI
(MİLYON TL)

GELİR SEVİYESİ	200-300	301-500	501-700	701-1000	1000 +	GELİRİM YOK	TOPLAM
FREKANS	48	54	76	55	85	25	343
YÜZDE(%)	13,6	15,3	21,5	15,6	24,1	7,1	97,2

Deneklerin % 61,2' sinin 500 milyonun üzerinde bir gelir seviyesine sahipken , % 38,8' inin 500 milyon liradan az gelir grubundan olduğu görülmektedir.

4.1.MUHASEBECİLERİN BİLGİ VE BECERİ AÇISINDAN ALGILAMA BİÇİMİ

Tablo:5 Cinsiyet – Bilgi Beceri Açısından Algılama İlişkisi

Cinsiyet	Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları			Anlamlılık Testi Sonuçları (İndependet 2-tailed)		
	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	Gruplar Arası Anlamlılık (Sig 2-tailed)
Erkek	266	9,4428	2,8385	2,655	348	0,008
Kadın	84	8,5000	2,6503			
Toplam	350	9,2057	2,8189			

Tablo 5’de görüldüğü gibi 266 erkek, 84 kadın olmak üzere toplam 350 denek muhasebecileri bilgi ve beceri açısından puanlandırmıştır. Buna göre erkekler, muhasebecileri bilgi ve beceri açısından yeterli olduklarını düşünürken, kadınların bu düşünceyi benimsemedikleri görülmektedir. Yapılan anlamlılık testi sonuçlarına göre de bu iki grubun algılama düzeyleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. (Sig = 0,008)

Tablo : 6 Yaş - Bilgi ve Beceri Açısından Algılama İlişkisi

Yaş	N	M (Ortalama)	Standart Sapma	F	df	Sig
16-20	15	9,4000	1,8822	2,334	4	0,055
21-25	55	8,3273	2,5023			
26-35	115	9,0348	2,8621			
36-45	86	9,5233	2,9415			
46 +	79	9,6835	2,8714			
Toplam	350	9,2057	2,8189			

Tukey Testi Sonuçları

Yaş	Mean Difference	Sig
21-25 46+	-1,3563	0,046

Tablo-6 ‘ da görüldüğü gibi çeşitli yaş gruplarına dağılmış toplam 350 denek muhasebecileri bilgi ve beceri açısından puanlandırmıştır. Buna göre , 21-25 yaş grubu hariç diğer yaş gruplarının tamamının muhasebecilerin bilgili ve becerili olmaları konusunda olumlu görüş taşıdıkları, 21-25 yaş grubunun ise olumsuz görüş taşıdığı görülmektedir. Tukey testi sonuçlarına göre de bu durum tespit edilmiştir. Ancak yapılan Anova testi sonuçlarına göre algılanma düzeyleri açısından farklı yaş grupları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark yoktur (significance= 0.055).

Tablo : 7 Meslek - Bilgi ve Beceri Açısından Algılama İlişkisi

Meslek	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
Memur	43	8,8837	2,2700	2,502	13	0,003
İşçi	24	9,8583	3,0571			
Tüccar	28	9,6071	2,3935			
Sanayici	30	10,8667	2,9912			
Esnaf	53	8,9811	3,1286			
Çiftçi	6	10,3333	3,9328			
Doktor	29	8,7931	3,0045			
Avukat	34	7,9118	2,5390			
Noter	5	8,4000	4,0373			
SMMM	29	10,6207	2,4409			
Öğrenci	26	8,9231	1,9375			
İşsiz	2	6,5000	0,7071			
Emekli	28	9,1429	2,5922			
Diğer	12	8,8333	3,2983			
Toplam	349	9,2006	2,8213			

Tukey Testi Sonuçları

Meslek	Mean Difference	Sig
Sanayici – Avukat	2,9549	0,001
Avukat – SMMM	-2,7089	,007

Tablo-7' de görüldüğü gibi çeşitli mesleklere dağılmış toplam 349 denek muhasebecileri bilgi ve beceri açısından puanlandırmıştır. Buna göre; memur, esnaf, doktor, avukat, noter, öğrenci, işsiz ve diğer grubunda yer alan meslekler muhasebecileri bilgi ve beceri açısından olumsuz yönde algılamaktadırlar. Bunların dışında kalan işçi, tüccar, sanayici, çiftçi, smmm ve emekliler muhasebecileri bilgi ve beceri açısından olumlu yönde algılamaktadırlar. Anova testi sonuçlarına göre de farklı meslekler, muhasebecileri bilgi ve beceri açısından farklı düzeyde algılamaktadırlar (significance, 0,003). Tukey testi sonuçlarına göre de sanayici ile avukat, avukat ile smmm arasında anlamlı bir algılama farkının olduğu görülmektedir. Buna göre, avukatlar hem sanayicilerden, hem de smmm'lerden bu konuda daha fazla olumsuz görüş taşımaktadırlar.

Tablo : 8 Eğitim - Bilgi ve Beceri Açısından Algılama İlişkisi

Eğitim	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
İlkokul	35	9,8286	3,2312	2,866	5	0,015
Ortaokul	24	9,1667	2,2393			
Lise	96	9,1354	2,7554			
Üniversite	176	8,9091	2,8006			
Y. Lisans	14	11,2857	1,8985			
Doktora	4	11,5000	4,1231			
Toplam	349	9,2063	2,8229			

Tukey Testi Sonuçları

<u>Eğitim</u>	<u>Mean Difference</u>	<u>Sig</u>
Üniversite – Y.Lisans	-2,3766	0,026

Tablo 8' de görüldüğü gibi çeşitli eğitim düzeyine sahip toplam 349 denek muhasebecileri bilgi ve beceri açısından puanlandırmıştır. Buna göre, üniversite eğitimi almış olanlar muhasebecileri olumsuz yönde algılamakta, diğer eğitim düzeyine sahip olanlar olumlu yönde algılamaktadırlar. Anova testi sonuçlarına göre, farklı eğitim düzeyine sahip olanlar muhasebecileri bilgi ve beceri açısından farklı düzeyde algılamaktadırlar (significance 0,015). Tukey testi sonuçlarına göre de üniversite eğitimi alanlar ile yüksek lisans yapanlar arasında anlamlı bir algılama farkının olduğu görülmüştür. Buna göre, üniversite eğitimi almış olanlar muhasebecileri bilgi ve beceri açısından olumsuz yönde algılamakta, yüksek lisans eğitimi almış olanlar olumlu yönde algılamaktadırlar.

Tablo : 9 Gelir - Bilgi ve Beceri Açısından Algılama İlişkisi

Gelir Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
200-300	48	8,4375	2,8873	3,925	5	0,002
301-500	54	10,0185	2,9556			
501-700	75	8,3333	2,7080			
701-1.000	54	9,0370	2,8481			
1.000 +	85	9,7765	2,8184			
Gelir Yok	24	9,2500	2,0270			
Toplam	340	9,1529	2,8180			

Tukey Testi Sonuçları

<u>Gelir Düzeyi</u>	<u>Mean Difference</u>	<u>Sig</u>
200-300, 301-500	-1,5810	0,045
301-500, 501-700	1,6852	0,008
501-700, 1.000 +	-1,4431	0,012

Tablo 9' da görüldüğü gibi çeşitli gelir düzeyine sahip toplam 340 denek muhasebecileri bilgi ve beceri açısından puanlandırmıştır. Buna göre, 200-300 ve 501-700 milyon lira gelir düzeyine sahip olanlar muhasebecileri bilgi ve becerileri konusunda olumsuz yönde algılamakta, bunun dışında kalan gelir grupları olumlu yönde algılamaktadırlar.

Anova testi sonuçlarına göre farklı gelir grubuna sahip olanlar; muhasebecileri bilgi ve becerileri açısından farklı algılamaktadırlar (significance 0,002). Tukey testi sonuçlarına göre de 200-300 ile 301-500 milyon , 301-500 ile 501-700 milyon ve 501-700 ile 1000 + milyon gelir grupları arasında anlamlı bir algılama farkının olduğu görülmüştür.

4.2.MUHASEBECİLERİN GÜVENİLİRLİK VE TOPLUMSAL SORUMLULUK AÇISINDAN ALGILANMA BIÇIMI

Tablo : 10 Cinsiyet – Güvenilirlik ve Toplumsal Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Cinsiyet	Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları			Anlamlılık Testi Sonuçları (İndependet 2-taild)		
	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	Gruplar Arası Anlamlılık (Sig 2-taild)
Erkek	260	16,9231	3,2014	1,264	342	0,207
Kadın	84	16,4167	3,1631			
Toplam	344	16,7984	3,1949			

Tablo 10'da görüldüğü gibi 260 erkek 84 kadın olmak üzere toplam 344 denek, muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından puanlandırmıştır. Buna göre hem erkekler, hem de kadınlar muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından olumlu yönde algılamaktadırlar. Ancak erkeklerin kadınlara nazaran muhasebecileri daha fazla güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk sahibi olarak gördükleri söylenebilir. Ancak bu farkın istatistiki açıdan anlamlı olmadığı anlamlılık testi sonuçlarından görülmektedir. (Sig = 0,207).

Tablo : 11 Yaş - Güvenirlik ve Toplumsal Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Yaş	N	M (Ortalama)	Standart Sapma	F	df	Sig
16-20	15	16,0667	4,0965	1,798	4	0,129
21-25	55	15,8909	3,3426			
26-35	111	16,8468	3,1571			
36-45	85	17,1412	3,0517			
46 +	78	17,1410	3,0397			
Toplam	344	16,7994	3,1949			

Tablo-11' de görüldüğü gibi çeşitli yaş gruplarına dağılmış toplam 344 denek muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından puanlandırmıştır. Buna göre, yaş gruplarının tamamı, muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından olumlu yönde algılamaktadırlar. Yapılan Tukey ve Anova testi sonuçlarına göre de, algılama düzeyleri açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Tablo : 12 Meslek - Güvenilirlik ve Toplumsal Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Meslek	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
Memur	43	16,0698	2,7979	2,260	13	0,007
İşçi	24	16,4583	2,9485			
Tüccar	26	17,4231	2,7007			
Sanayici	30	18,5667	2,3442			
Esnaf	52	16,5577	3,4323			
Çiftçi	6	15,8333	4,8751			
Doktor	27	17,2593	3,1682			
Avukat	34	16,2353	3,3217			
Noter	5	17,8000	4,6043			
SMMM	29	18,0000	3,0237			
Öğrenci	26	15,0000	4,0497			
İşsiz	2	17,5000	2,1213			
Emekli	27	16,7407	2,6564			
Diğer	12	16,9167	2,5030			
Toplam	343	16,7959	3,1989			

Tukey Testi Sonuçları

Meslek	Mean Difference	Sig
Memur – Sanayici	-2,4969	0,049
Sanayici – Memur	2,4969	0,049
Sanayici – Öğrenci	3,5667	0,002
SMMM – Öğrenci	3,0000	0,026

Tablo 12'de görüldüğü gibi çeşitli mesleklere dağılmış toplam 343 denek muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından puanlandırmıştır. Buna göre öğrenciler dışındaki diğer bütün meslek mensupları muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından olumlu yönde algıarken, öğrencilerin bu konuda fikirlerinin olmadığı görülmektedir. Anova testi sonuçlarına göre, farklı meslekler muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından farklı düzeyde algılamaktadırlar (significance, 0,007). Tukey testi sonuçlarına göre de memur ile sanayicinin, sanayici ile öğrencinin ve smmm ile öğrencinin algılama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Buna göre; sanayici: memur ve öğrenciden, smmm öğrenciden bu konuda daha fazla olumlu görüş taşımaktadırlar.

Tablo : 13 Eğitim – Güvenilirlik ve Toplumsal Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Eğitim	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
İlkokul	35	17,2286	3,4986	1,813	5	0,110
Ortaokul	24	17,0833	3,0348			
Lise	94	16,2128	3,1208			
Üniversite	173	16,8382	3,1783			
Y. Lisans	13	18,2308	3,0319			
Doktora	4	19,2500	2,8723			
Toplam	343	16,8047	3,1981			

Tablo 13' da görüldü gibi çeşitli eğitim düzeylerine sahip 343 denek muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından puanlandırmıştır. Buna göre, farklı eğitim düzeyine sahip olanlar muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından olumlu yönde algılamaktadırlar. Anova ve Tukey testi sonuçlarına göre de farklı eğitim düzeyine sahip olanların bu konudaki algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur (significance 0,110).

Tablo : 14 Gelir - Güvenilirlik ve Toplumsal Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Gelir Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
200-300	48	15,6875	3,5739	2,614	5	0,025
301-500	54	17,0185	3,2359			
501-700	74	16,5270	3,0932			
701-1.000	55	17,0545	3,1764			
1.000 +	80	17,5500	2,7324			
Gelir Yok	24	15,9583	3,9395			
Toplam	335	16,7761	3,2270			

Tukey Testi Sonuçları

Gelir Düzeyi	Mean Difference	Sig
200-300, 1.000 +	-1,8625	0,017

Tablo 14' de görüldüğü gibi çeşitli gelir düzeyine sahip 335 denek muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından puanlandırmıştır. Buna göre farklı gelir grubuna sahip olanlar muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından olumlu yönde algılamaktadırlar. Anova testi sonuçlarına göre farklı gelir grupları muhasebecileri güvenilirlik ve toplumsal sorumluluk açısından farklı algılama düzeyine sahiptir (significance 0,0025). Tukey testi sonuçlarına göre ise 200-300 milyon ile 1000+ gelir grubuna girenlerin algılama düzeyleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark vardır.

4.3. MUHASEBECİLERİN YETKİ VE SORUMLULUK AÇISINDAN ALGILANMA BİÇİMİ

Tablo : 15 Cinsiyet - Yetki ve Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Cinsiyet	Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları			Anlamlılık Testi Sonuçları (İndependet 2-taild)		
	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	Gruplar Arası Anlamlılık (Sig 2-taild)
Erkek	268	10,0709	1,8778	2,020	351	0,0044
Kadın	85	9,6118	1,5743			
Toplam	353	9,9603	1,8336			

Tablo 15’de görüldüğü gibi 268 erkek ve 85 kadın olmak üzere toplam 353 denek muhasebecileri yetki ve sorumlulukları açısından puanlandırmıştır. Buna göre hem erkekler hem de kadınlar, muhasebecileri yetki ve sorumluluk açısından olumlu yönde algılamaktadırlar. Ancak, erkeklerin muhasebecilerin yetki ve sorumlulukları konusunda daha yeterli bilgiye sahip oldukları görülürken, kadınların bu konuda erkekler kadar bilgili olmadığı görülmektedir. Yapılan anlamlılık testi sonuçlarına göre de bu iki grup arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir (Sig = 0,0044).

Tablo : 16 Yaş - Yetki ve Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Yaş	N	M (Ortalama)	Standart Sapma	F	df	Sig
16-20	15	9,3333	2,1602	1,527	4	0,194
21-25	55	9,8727	1,6783			
26-35	116	10,0000	1,8463			
36-45	88	9,7500	1,6348			
46 +	79	10,3165	2,0289			
Toplam	353	9,9603	1,8336			

Tablo 16’da görüldüğü gibi çeşitli yaş gruplarına dağılmış toplam 353 denek, muhasebecileri yetki ve sorumluluk açısından algılama biçimlerine göre puanlandırmıştır. Buna göre, yaş gruplarının tamamının muhasebecilerin yetki ve sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları izlenimi edinilmiştir. Yapılan Anova ve Tukey testleri sonuçlarına göre de yaş gruplarıyla , muhasebecilerin yetki ve sorumluluk açısından algılanma düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür (Significance 0.194).

Tablo : 17 Meslek - Yetki ve Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Meslek	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
Memur	44	9,7727	1,6119	0,906	13	0,547
İşçi	24	9,9167	2,1653			
Tüccar	28	9,9286	1,7167			
Sanayici	30	10,5333	1,7442			
Esnaf	53	10,3585	2,9841			
Çiftçi	7	10,2857	1,7556			
Doktor	29	9,8966	1,1832			
Avukat	35	9,8000	0,8367			
Noter	5	10,2000	1,7707			
SMMM	29	9,7241	2,6879			
Öğrenci	26	9,2308	1,6879			
İşsiz	2	11,0000	1,4142			
Emekli	28	9,0357	1,9145			
Diğer	12	9,9167	1,7816			
Toplam	352	9,9659	1,8332			

Tablo 17' de görüldüğü gibi çeşitli mesleklere dağılmış toplam 352 denek muhasebecileri yetki ve sorumlulukları açısından algılama biçimlerine göre puanlandırmıştır. Buna göre, meslek gruplarının tamamının muhasebecilerin yetki ve sorumlulukları konusunda yeterli bilgi sahibi oldukları izlenimi edinilmiştir. Anova ve Tukey testi sonuçlarına göre de meslekler ile muhasebecileri yetki ve sorumluluk açısından algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur (significance 0, 547).

Tablo : 18 Eğitim – Yetki ve Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Eğitim	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
İlkokul	36	10,3056	2,5837	2,514	5	0,030
Ortaokul	24	10,6667	1,6594			
Lise	97	9,9691	1,7045			
Üniversite	177	9,7062	1,7234			
Y. Lisans	14	10,8571	1,6104			
Doktora	4	10,7500	1,7078			
Toplam	352	9,9631	1,8355			

Tablo 18' de görüldüğü gibi çeşitli eğitim düzeyine sahip toplam 352 denek muhasebecileri yetki ve sorumlulukları açısından algılama biçimlerine göre puanlandırmıştır. Buna göre, farklı eğitim düzeyine sahip olanların tamamının muhasebecilerin yetki ve sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları izlenimi edinilmiştir. Anova testi sonuçlarına göre farklı eğitime sahip olanlar, farklı olumlu algılama düzeyine sahiptirler (significance 0.030). Tukey testi sonuçlarına göre ise farklı eğitim düzeylerinin algılama biçimleri arasındaki algılama farkının istatistiki açıdan anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo : 19 Gelir - Yetki ve Sorumluluk Açısından Algılama İlişkisi

Gelir Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
200-300	48	10,2083	2,1033	1,206	5	0,306
301-500	54	10,3889	1,6981			
501-700	76	9,7632	1,5652			
701-1.000	55	9,8364	1,5959			
1.000 +	85	9,8706	1,8822			
Gelir Yok	25	9,6000	2,6615			
Toplam	343	9,9504	1,8497			

Tablo 19' da görüldüğü gibi çeşitli gelir düzeyine sahip toplam 343 denek muhasebecileri yetki ve sorumlulukları açısından algılama biçimlerine göre puanlandırmıştır. Buna göre farklı gelir düzeyine sahip olanların tamamının muhasebecilerin yetki ve sorumlulukları konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları izlenimi edinilmiştir. Yapılan Anova ve Tukey testi sonuçlarına göre farklı gelir gruplarının algılama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür (significance 0,306).

4.4. MUHASEBECİLERİN YAPTIĞI İŞİN NİTELİĞİ AÇISINDAN ALGILANMA BİÇİMİ

Tablo : 20 Cinsiyet – İşin Niteliği Açısından Algılama İlişkisi

Cinsiyet	Tanımlayıcı İstatistik Sonuçları			Anlamlılık Testi Sonuçları (İndependet 2-tailed)		
	N	Ortalama	Standart Sapma	t	df	Gruplar Arası Anlamlılık (Sig 2-tailed)
Erkek	261	28,9693	4,3544	2,879	342	0,004
Kadın	83	27,4217	3,9698			
Toplam	344	28,5959	4,3104			

Tablo 20’de görüldüğü gibi 261 erkek , 83 kadın olmak üzere toplam 344 denek muhasebecileri puanlandırmıştır. Buna göre, hem erkeklerin hem de kadınların muhasebecilerin yaptığı işin niteliği konusunda olumlu yönde görüşleri olduğu söylenebilir. Erkeklerin kadınlara nazaran bu konuda daha fazla olumlu görüş taşıdıkları, yani iki grup arasında bir farklılığın olduğu görülmektedir. Yapılan anlamlılık testi sonuçlarına göre de, bu iki grup arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir. (Sig=0,004)

Tablo : 21 Yaş - İşin Niteliği Açısından Algılama İlişkisi

Yaş	N	M (Ortalama)	Standart Sapma	F	df	Sig
16-20	14	27,9286	3,3389	3,747	4	0,005
21-25	53	27,1887	4,1327			
26-35	113	28,3894	4,4670			
36-45	86	28,5698	3,8670			
46 +	78	30,0000	4,5068			
Toplam	344	28,5959	4,3104			

Tukey Testi Sonuçları

Yaş	Mean Differance	Sig
21-25 46+	-2,8113	0,002

Tablo 21' de görüldüğü gibi çeşitli yaş gruplarına dağılmış toplam 344 denek, muhasebecileri yaptığı işin niteliği açısından algılama biçimlerine göre puanlandırmıştır. Buna göre yaş gruplarının tamamı yaptığı işin niteliği açısından muhasebecileri olumlu yönde algılamaktadırlar. Anova testi sonuçlarına göre, çeşitli yaş grupları muhasebecileri yaptığı işin niteliği açısından olumlu algılama düzeyleri farklıdır (Sinificance 0,005). Tukey testi sonuçlarına göre 21-25 ile 46+ yaş grupları arasında anlamlı bir algılama farkının olduğu tespit edilmiştir. Buna göre 46+ yaş grubunda bulunanlar 21-25 yaş grubuna göre bu konuda daha fazla olumlu görüş taşımaktadırlar.

Tablo : 22 Meslek - İşin Niteliği Açısından Algılama İlişkisi

Meslek	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
Memur	42	28,5714	3,7944	3,821	13	0,000
İşçi	23	27,6522	5,3819			
Tüccar	28	28,2857	3,6195			
Sanayici	30	29,3333	4,4282			
Esnaf	50	29,5400	3,8450			
Çiftçi	7	32,4286	5,8269			
Doktor	28	25,6429	3,8124			
Avukat	34	27,7647	3,5765			
Noter	5	30,2000	3,8987			
SMMM	29	29,2414	4,1974			
Öğrenci	25	26,7200	3,1974			
İşsiz	2	30,0000	0,0000			
Emekli	28	31,5357	4,2030			
Diğer	12	27,2500	4,9566			
Toplam	343	28,6035	4,3144			

Tukey Testi Sonuçları

Meslek	Mean Difference	Sig
İşçi – Emekli	-3,8835	0,048
Sanayici – Doktor	3,6905	0,040
Esnaf – Doktor	3,8971	0,004
Çiftçi – Doktor	6,7857	0,007
Doktor – Emekli	-5,8929	0,000
Avukat – Emekli	-3,7710	0,022
Öğrenci – Emekli	-4,8157	0,042
Emekli – İşçi	3,8835	0,048

Tablo 22' de görüldüğü gibi çeşitli mesleklere dağılmış toplam 343 denek muhasebecileri yaptığı işin niteliği açısından algılama düzeylerine göre puanlandırmıştır. Buna göre, doktor ve öğrenci dışında kalan diğer meslek sahipleri; yaptığı işin niteliği açısından muhasebecileri olumlu yönde algılamakta, doktor ve öğrenci olumsuz yönde algılamaktadır. Anova testi sonuçlarına göre, farklı meslek mensupları muhasebecileri yaptığı işin niteliği açısından farklı algılamaktadırlar (significance 0,000). Tukey testi sonuçlarına göre de işçi ile emekli, sanayici ile doktor, esnaf ile doktor, çiftçi ile doktor, doktor ile emekli, avukat ile emekli, öğrenci ile emekli, emekli ile işçi arasında anlamlı bir algılama farkının olduğu görülmüştür. Buna göre, emekli; işçiden, doktordan, avukattan ve öğrenciden daha fazla olumlu görüşe sahipken, doktor; sanayiciden, esnaftan ve çiftçiden daha az olumlu görüşe sahiptir.

Tablo : 23 Eğitim - İşin Niteliği Açısından Algılama İlişkisi

Eğitim	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
İlkokul	36	31,6667	5,3772	5,972	5	0,000
Ortaokul	23	29,9130	3,3017			
Lise	93	28,6882	3,9425			
Üniversite	173	27,9191	4,0180			
Y. Lisans	14	27,2143	4,3177			
Doktora	4	25,7500	7,0887			
Toplam	343	28,6006	4,3158			

Tukey Testi Sonuçları

Eğitim	Mean Difference	Sig
İlkokul – Lise	2,9785	0,004
İlkokul – Üniversite	3,7476	0,000
İlkokul – Y. Lisans	4,4524	0,009

Tablo 23' de görüldüğü gibi çeşitli eğitim düzeyine sahip toplam 343 denek muhasebecileri yaptığı işin niteliği açısından algılama biçimlerine göre puanlandırmıştır. Buna göre doktora yapanların dışında kalanların tamamı muhasebecileri yaptığı işin niteliği açısından olumlu yönde algılamaktadırlar. Doktora yapanlar ise, muhasebecileri bu konuda olumsuz yönde algılamaktadırlar. Anova testi sonuçlarına göre, farklı eğitim düzeyine sahip olanlar farklı olumlu algılama düzeyine sahiptirler (significance 0,000). Tukey testi sonuçlarına göre; ilkokul ile lise, üniversite ile yüksek lisans eğitimine sahip olanlar arasında istatistikî açıdan algılama düzeyleri açısından anlamlı bir fark vardır. Buna göre, ilkokul mezunu olanlar; lise, üniversite ,yüksek lisans mezunu olanlara göre muhasebecilerin yaptığı işin niteliğini daha fazla olumlu yönde algılamaktadırlar.

Tablo : 24 Gelir - İşin Niteliği Açısından Algılama İlişkisi

Gelir Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	df	Sig
200-300	45	28,7556	5,6855	3,398	5	0,005
301-500	53	30,5472	4,1490			
501-700	74	28,2568	3,8430			
701-1.000	55	28,5091	3,6407			
1.000 +	83	27,9036	4,3829			
Gelir Yok	24	27,0417	3,4826			
Toplam	334	28,5539	4,3408			

Tukey Testi Sonuçları

Gelir Düzeyi	Mean Difference	Sig
301-500, 501-700,	2,2904	0,034
301-500, 1.000 +	2,6436	0,006
301-500, gelir yok	3,5055	0,011

Tablo 24' de görüldüğü gibi çeşitli gelir düzeyine sahip toplam 334 denek muhasebecilerin yaptığı işin niteliği açısından algılama düzeylerine göre puanlandırmıştır.

Buna göre farklı gelir düzeyine sahip olanların tamamı muhasebecileri yaptığı işin niteliği açısından olumlu yönde algılamaktadırlar. Anova testi sonuçlarına göre farklı gelir düzeyine sahip olanların algılama düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır(significance 0,005). Tukey testi sonuçlarına göre de 300-500 ile 501-700 milyon lira, 301-500 ile 1000+ milyon liara ve 301-500 milyon ile geliri olmayanlar arasında algılama düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Buna göre 301-500 milyon lira gelire sahip olanlar yukarıdaki diğer gelir gruplarına göre muhasebecileri bu konuda daha fazla olumlu yönde algılamaktadırlar.

5.SONUÇ

Araştırma bulgularından da görüldüğü gibi; erkekler ,orta yaş ve üzerindeki, işçiler tüccarlar, sanayiciler, çiftçiler, smmm'ler, emekliler, ilkokul, ortaokul, lise ve doktora eğitimi olanlar ve yüksek gelir grubuna dahil olanlar muhasebecileri bilgi ve becerileri konusunda olumlu yönde algılamakta, bu katmanların dışında kalan; kadınlar,orta yaşın altında kalanlar, memurlar,esnaf,doktor , avukat,noter,öğrenci,üniversite mezunları ve düşük gelir grubuna girenler muhasebecileri bilgi ve becerileri yönünden olumsuz yönde algılamaktadırlar.

Toplum katmanlarının tamamı, muhasebecilerin yetki ve sorumluluklarını yerine getirmeleri konusunda olumlu düşünmekte olup, muhasebecileri güvenilir ve toplumsal sorumluluk sahibi olarak görmektedirler. Yaptığı işin niteliği açısından da olumlu yönde algılamaktadırlar. Ancak, yapılan istatistiki testler ve ortalamalardan da görülmektedir ki muhasebecilerin toplumun bütün katmanları tarafından ortak bir algılama düzeyi yoktur. Muhasebecilerin sürekli ilişki içerisinde olduğu toplum katmanlarının, muhasebecileri bütün yönleriyle olumlu algıladığı görülürken, ilişki içerisinde olmadığı toplum katmanlarının olumsuz yönde algıladığı veya tanımadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kanımızca , muhasebe mesleğinin toplum katmanlarınca istenilen ölçüde tanınması için, meslek kuruluşlarının sürekli ve artan oranda çalışmalar gerçekleştirilmesi gerekir. Muhasebe mesleğinin profesyonel meslek ölçütlerine göre saygınlığının artırılması, yapılacak bu çalışmalarla ivme kazanacaktır.

KAYNAKLAR

Cemalcılar, Özgül " Muhasebenin amaçlarına ulaşmada kuramsal yapısına bağlılığın gereği ve önemi", muhasebe ve denetime bakış, yıl 3, sayı:8, Ocak 2003

Erdoğan, Melih ,IV. Muhasebe Denetimi Sempozyumu , İSMMMO Yayınları no:30, 1999

Kırlioğlu, Hilmi " Mesleki etik ve ülkemizde muhasebe denetimi", Muhasebe ve Finansman Dergisi , sayı 17, Ocak 2003

Thomas A. Stewart, Entelektüel Sermaye , BZD yayıncılık, Çeviri: Nurettin Elhüseyni, İstanbul: 1999